BOLIDEN

Bolidenin lausunto valtioneuvoston kirjelmästä (U 60/2026 vp) eduskunnalle komission ehdotuksesta EU:n päästökauppadirektiivin ja markkinavakausvarantopäätöksen muuttamisesta

Boliden Harjavalta kiittää suurta valiokuntaa mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston kirjelmästä U 60/2026 vp, joka koskee komission ehdotusta päästökauppadirektiivin ja markkinavakausvarantopäätöksen muuttamista. Jaamme näkemyksen siitä, että EU:n päästökauppajärjestelmän tulee jatkossakin toimia keskeisenä politiikkatoimena kustannustehokkaiden päästövähennysten edistämisessä sekä samalla vahvistaa Euroopan teollista kilpailukykyä ja strategisesti tärkeiden raaka-aineiden saatavuutta.

Päästökauppatulojen palauttaminen takaisin teollisuuden vähähiilistymiseen

Boliden pitää erittäin myönteisenä ehdotusta päästökauppatulojen ja teollisuuden vähähiilistymisen välisen yhteyden vahvistamisesta, muun muassa teollisuuden vähähiilistymispankin ja investointiohjelman kautta. On tärkeää, että päästökaupan tuotot palautetaan nykyistä suuremmassa määrin niihin toimintoihin, joilla on merkittäviä investointitarpeita päästöjen vähentämiseksi samalla kun tuotanto, työllisyys ja strategiset arvoketjut säilyvät Euroopassa.

Jotta tuki olisi vaikuttavaa, teknologianeutraalius tulisi tunnistaa ohjaavaksi periaatteeksi kaikissa asiaankuuluvissa välineissä. Tuen tulisi palkita todennetusta ilmastovaikutuksesta sijoitettua euroa kohden sen sijaan, että suosittaisiin tiettyjä teknisiä ratkaisuja. Tämä on erityisen tärkeää monimutkaisissa teollisissa prosesseissa, joissa kustannustehokkain päästövähennyspolku voi vaihdella laitosten, raaka-ainevirtojen ja tuotteiden välillä.

Epäsuorien kustannusten kompensointi ja kilpailuneutraalius EU:n sisällä

Epäsuorien kustannusten kompensoinnin on oltava realistinen vaihtoehto kaikille jäsenvaltioille ja asiaankuuluville aloille. Jos käytännössä vain tietyt jäsenvaltiot hyödyntävät tätä mahdollisuutta, päästökauppajärjestelmä voi synnyttää tai vahvistaa kilpailueroja sisämarkkinoilla. Tämä on erityisen ongelmallista pohjoismaiselle teollisuudelle, jossa sähköintensiiviset toiminnot kilpailevat globaaleilla raaka-ainemarkkinoilla ja jossa muiden jäsenvaltioiden kansalliset tukijärjestelmät voivat merkittävästi muuttaa kustannusrakennetta.

Suomen tulisi pyrkiä varmistamaan, että epäsuorien kustannusten kompensointia koskeva kehys suunnitellaan siten, että sitä voidaan käyttää ennakoitavasti ja kilpailuneutraalisti.

Ilmaisjako hiilivuodon torjumisessa siirtymäkauden aikana

Ilmaisjako on elintärkeä väline hiilestä irtautumisen mahdollistamiseksi niillä aloilla, joita ei muutoin suojata hiilivuodolta. Aloilla, jotka eivät kuulu CBAM:n piiriin, se tulisi poistaa asteittain sitä mukaa kuin EU:n teollisuus lähestyy nettonollaa, mutta siihen saakka se on keskeinen suojamekanismi hiilivuotoa vastaan ja

tärkeä edellytys sille, että yritykset voivat hallita siirtymän aikana korkeita investointikustannuksia. Tarkoituksena ei ole välttää siirtymää, vaan varmistaa, että siirtymä tapahtuu Euroopassa eikä tuotannon siirtämisenä maihin, joissa ilmastovaatimukset ovat alhaisemmat.

Boliden katsoo, että niillä aloilla, jotka saavat hiilivuotosuojaa CBAM:n kautta, ilmaisjako tulisi poistaa asteittain ja kaikki viivytykset tässä poistamisessa tulisi rajata mahdollisimman vähäisiksi. Tämä vahvistaisi kannustimia uusien fossiilivapaiden ratkaisujen kehittämiseen.

Boliden näkee kuitenkin merkittäviä riskejä siinä, että ilmaisjakoa sidottaisiin liian pitkälle meneviin ehdollisuuksiin. Ilmaisjaon asteittainen poistaminen on jo itsessään vahva siirtymää ohjaava tekijä, eikä sitä tulisi täydentää mekanismeilla, jotka pakottavat yrityksiä toteuttamaan investointeja tai polttoainevaihdoksia, jotka eivät ole teknisesti kypsiä, kustannustehokkaita tai pitkällä aikavälillä kilpailukykyisiä. Ilmastoinvestointeja tehdään, kun ne ovat teknisesti toteuttamiskelpoisia, kannattavia ja johtavat pysyviin päästövähennyksiin. Jos ilmaisjako kuitenkin tehdään liian ehdolliseksi, yrityksiä voidaan ohjata toimenpiteisiin, jotka kasvattavat kustannuksia ja heikentävät kilpailukykyä sen jälkeen, kun ilmaisjako on poistunut.

Boliden ei myöskään näe riittäviä perusteita sille, että ilmaisjako kytkettäisiin EU:n vähähiilistymisen investointisuunnitelmiin. Tällaisten suunnitelmien laatiminen, todentaminen ja julkaiseminen aiheuttaisi toiminnanharjoittajille sekä todentamisesta vastaavalle Energiavirastolle hallinnollista taakkaa, joka vaikuttaa saavutettaviin hyötyihin nähden suhteettomalta. Se voisi jopa vaikeuttaa investointien toteuttamista. Merkittävät investointipäätökset edellyttävät pitkäjänteistä suunnittelua ja kaupallisia neuvotteluja, eikä suunnitelmien julkistaminen niiden ollessa vielä valmistelussa tukisi niiden onnistunutta toimeenpanoa. Investointipäätökset ovat yrityskohtaisia, eikä yrityksiä tulisi velvoittaa julkistamaan niitä. Yritysten sisäiset investointihyväksyntäprosessit ovat jo valmiiksi tiukasti aikataulutettuja, eivätkä ne yleensä mahdollista todentamisesta aiheutuvia lisäviiveitä. Ehdotettu mekanismi vaikuttaa siten sekä kuormittavalta, että tarpeettomalta.

Meriliikenteen sisällyttäminen päästökauppaan ja Suomen maantieteellinen sijainti

Kun meriliikenne sisällytetään päästökauppaan, Suomen ja Pohjoismaiden maantieteellinen sijainti voi muodostua kilpailuhaitaksi. Pohjois-Euroopan teollisuus on usein riippuvainen pidemmistä merikuljetusreiteistä sekä tuotantopanosten että vientituotteiden osalta. Jos kasvavia kuljetuskustannuksia ei käsitellä kilpailuneutraalilla tavalla, vaikutus voi olla suhteettoman suuri yrityksille, jotka sijaitsevat kaukana Keski-Euroopan markkinoista.

Suomen hallituksen tulisi siksi pyrkiä varmistamaan, että vaikutukset maantieteellisesti syrjäisillä teollisuuspaikkakunnilla analysoidaan ja että kehys suunnitellaan siten, ettei se heikennä Suomessa toimivan, ilmastosiirtymää läpikäyvän kilpailukykyisen perusteollisuuden toimintaedellytyksiä.

Kaatopaikkakäsittelyn sisällyttäminen päästöjen tarkkailu-, raportointi- ja todentamisvaikutusten piiriin

Boliden pitää perusteltuna valtioneuvoston kantaa siitä, ettei kaatopaikkakäsittelyn sisällyttäminen päästöjen tarkkailu-, raportointi- ja todentamisvaatimusten piiriin ole tarpeellista, etenkään

teollisuuskaatopaikkojen osalta, joille sijoitetaan jätettä, joka ei muodosta metaania. Jos vaatimuksia sovellettaisiin kategorisesti kaikkiin tavanomaisen jätteen kaatopaikkoihin, seurauksena olisi tarpeetonta hallinnollista taakkaa ilman vastaavaa ympäristöhyötyä. Esimerkiksi epäorgaanien jäte ei luonteensa vuoksi aiheuta metaanipäästöjä edes pitkällä aikavälillä. Lisäksi on epäselvää, miten kaatopaikkakaasuja voitaisiin käytännössä mitata suljetuilla kaatopaikoilla, joissa jäte on eristetty vaatimustenmukaisilla tiivisterakenteilla. Kaatopaikat ovat jo nykyisellään luvitus- ja valvontaviranomaisten hyväksymän laajan seurannan piirissä, eikä komission ehdottamien MRV-vaatimusten ulottaminen tällaisiin kaatopaikkoihin edistäisi metaanipäästöjen vähentämistä tai tuottaisi tavoiteltua ohjausvaikutusta. Tämän vuoksi mahdollisen sääntelyn tulisi ainakin mahdollistaa kansallinen poikkeaminen tilanteissa, joissa orgaanisen jätteen sijoittamista kaatopaikoille on jo tehokkaasti rajoitettu.

Strategisten ja kriittisten raaka-aineiden kierrätys ja väistämättömät päästöt

Strategisten ja kriittisten raaka-aineiden kierrätys on olennaista Euroopan strategisen autonomian, resurssitehokkuuden ja primäärisestä louhinnasta riippuvuuden vähentämisen kannalta. Samalla värimetallien kierrätys aiheuttaa tiettyjä väistämättömiä prosessipäästöjä. Näitä päästöjä on arvioitava suhteessa niihin ilmasto- ja resurssihyötyihin, joita syntyy, kun sekundääriset raaka-aineet korvaavat primärituotantoa ja kun materiaalivirrat pysyvät eurooppalaisissa arvoketjuissa.

Koska tiettyjä hiilidioksidipäästöjä ei tällä hetkellä voida välttää, värimetallien kierrätyksen liiketoimintaedellytykset ovat erittäin herkkiä kasvaville hiilikustannuksille, etenkin koska metalleilla käydään kauppaa hyödykkeinä globaaleilla markkinoilla. Sääntelyn tulisi kannustaa kuparin sekä muiden kriittisten ja strategisten raaka-aineiden kierrätykseen niiden prosessipäästöjen osalta, jotka liittyvät jätteiden sulatukseen, jalostukseen tai muuhun metallurgiseen käsittelyyn kriittisten tai strategisten raaka-aineiden talteen ottamiseksi. Lisäksi 0,91 allokaatiokerroin tulee säilyttää myös vuoden 2030 jälkeen. Ennakoitavuuden luomiseksi ja pitkäaikaisten kierrätysinvestointien tukemiseksi kierrätysprosessien ilmaisjako tulisi siksi vapauttaa monialaiseen korjauskertoimeen (*cross-sectoral correction factor*, *CSCF*) liittyvästä soveltamisesta.

Suomen hallituksen tulisi pyrkiä varmistamaan, että päästökaupan kehys tunnistaa selkeästi kierrätyksen systeemiset hyödyt ja että kierrätysprosessien ilmaisjakoa ei heikennetä yleisillä korjauskertoimilla, jotka eivät vastaa todellista teknistä päästövähennyspotentiaalia.

Vertailuarvot, jotka heijastavat todellista vähennyspotentiaalia

Päästökaupan vertailuarvot tulisi suunnitella siten, että ne heijastavat todellista teknistä potentiaalia päästöjen vähentämiseen. Niitä ei tulisi määrittää vain sen mukaan, miten päästöt ovat aiemmin vähentyneet. Kaikissa tuotantoprosesseissa päästöjä ei voi vähentää samalla tavalla, varsinkaan silloin, kun suuri osa päästöistä syntyy väistämättä kemiallisesti tai fysikaalisesti raaka-aineesta tai itse valmistusprosessista.

Siksi on tärkeää erottaa toisistaan energiaperäiset päästöt, joita voidaan vähentää esimerkiksi vaihtamalla polttoainetta tai siirtymällä sähkön käyttöön sekä väistämättömät prosessipäästöt, joiden vähentämismahdollisuudet ovat teknisesti rajallisemmat. Värimetallien osalta useampien asiaankuuluvien materiaalien ja prosessien tulisi voida kuulua saman sektorikokonaisuuden piiriin. Näin Euroopassa voitaisiin ylittää 30 osalaitoksen kynnys ja siten mahdollistaa sektorikohtaiset vertailuarvot lämmölle, mukaan lukien kaukolämpö, ja polttoaine.

Sementin ja klinkkerin vertailuarvon muuttaminen

Nykyinen vertailuarvokehys on tiiviisti sidoksissa perinteisiin klinkkeripohjaisiin sementin tuotantotapoihin. Voimassa olevat sementtistandardit ja markkinaluokitukset on historiallisesti kehitetty tavanomaisten sementtikemioiden ja ainesosien ympärille. Vaikka tämä lähestymistapa heijastaa nykyistä teollista käytäntöä, se ei välttämättä ota riittävästi huomioon uusia vähähiilisiä sementtipohjaisia materiaaleja, jotka voivat vähentää perinteisen klinkkerin osuutta tai korvata sitä samalla, kun ne täyttävät sementti- ja betonisovelluksissa vaaditut suorituskykyvaatimukset. Tämän vuoksi vertailuarvon soveltuvuuden tulisi perustua toiminnalliseen suorituskykyyn ja päästövähennyspotentiaaliin eikä tiettyihin materiaalien ominaisuuksiin kemiallisiin koostumuksiin, tuotantoreitteihin tai sitoutumismekanismeihin. Näin varmistettaisiin teknologianeutraali kehitys, joka huomioi nykyiset ja tulevat vähähiiliset ratkaisut eikä luo tahattomia esteitä innovaatioille. Teknologianeutraali lähestymistapa edistää myös innovointia, investointivarmuutta ja teollista kilpailukykyä.

Vertailuarvon päivittäminen vastaisi myös paremmin ETS:n vertailuarvojärjestelmän tarkoitusta. Vertailuarvojen on tarkoitus kuvastaa teknisesti ja taloudellisesti parhaiden saavutettavissa olevien toimijoiden suorituskykyä sekä ottaa huomioon todellinen teknologinen kehitys ja toimialan tehokkaimmat käytettävissä olevat päästövähennysmahdollisuudet. Vertailuarvojen tulisi kuvastaa Euroopassa saatavilla olevien teknistesti ja taloudellisesti parhaiden saavutettavissa olevien tuotantoreittien suorituskykyä.

Mikäli innovatiiviset vähähiiliset sementtipohjaiset materiaalit jätetään vertailuarvon ulkopuolelle, vertailuarvo ei välttämättä heijasta todellista, käytännössä saavutettavissa olevaa teknistä päästövähennyspotentiaalia. Siirtyminen sementtipohjaiseen vertailuarvoon vastaisi hiilirajamekanismissa (CBAM) käytössä olevaa ratkaisua. Vaihtoehtoisesti vertailuarvon määritelmää voitaisiin laajentaa kattamaan myös täydentävät sementtimateriaalit. Tämä kannustaisi hyödyntämään koko energiatehokkaiden vähähiilisten ratkaisujen kirjoa, mukaan lukien vähäklinkkeriset sementit, täydentävät sementtimateriaalit ja tulevat läpimurtoteknologiat. Vertailuarvon päivittäminen yhdenmukaistaisi myös paremmin ilmaisjaon teknologisen kehityksen ja ETS:n hiilestä irtautumistavoitteiden kanssa.

Sementin ja klinkkerin vertailuarvo tulisi päivittää vastaamaan vähähiilisten sementtipohjaisten materiaalien teknologista kehitystä. Soveltuvuutta ei tulisi rajata tavanomaisiin klinkkeripohjaisiin tuotantoreitteihin, vaan sen tulisi tunnistaa myös innovatiiviset sementtipohjaiset materiaalit, jotka vähentävät päästöjä ja samalla tarjoavat sementti- ja betonisovelluksissa vaaditun suorituskyvyn.

Lopuksi

Yhteenvetona Suomen tulisi tukea EU:n päästökauppajärjestelmää, jossa yhdistyvät korkea ilmastotavoitetaso ja vahvistettu teollinen kilpailukyky. Onnistuminen edellyttää, että järjestelmä tarjoaa pitkän aikavälin ennakoitavuutta, palkitsee todellisista ilmastotoimista, suojaa hiilivuodolta siirtymäkauden aikana ja varmistaa, että kriittisten raaka-aineiden kierrätys voi kasvaa Euroopassa. Tämä on välttämätöntä, jotta teollisuus voi investoida, vähentää päästöjä ja vahvistaa Euroopan huoltovarmuutta ja resilienssiä.

Antti Kontiainen
Toimitusjohtaja
Boliden Harjavalta
Teollisuuskatu 1, 29200 Harjavalta
+358 40 637 4222
antti.kontiainen@boliden.com